

Nadere wijziging wet van 5 Juli 1910 (*Stbl.* n°. 181), tot regeling van de samenstelling hoogen raad, enz.

grijpen om aan de ten deze bestaande onbillijkheid een einde te maken.

Nog werd de vraag gesteld, of het aanvaarden van den regel, dat voor ambten met een bezoldiging van meer dan f 6000 de aftrek beperkt blijft tot een bedrag van f 500, niet met zich brengt, dat ook voor hen, wier bezoldiging volgens de op 1 Januari 1924 geldende regeling wel meer dan f 5000, maar niet meer dan f 6000 bedroeg, de verlaging tot f 500 beperkt blijft.

Artikel I.

Eenige leden wezen op het huns inziens te geringe verschil in bezoldiging tusschen de leden van en rechterlijke ambtenaren bij den Hoogen Raad en die bij de gerechtshoven. De vice-presidenten der gerechtshoven te Amsterdam en te 's Gravenhage worden zelfs hooger bezoldigd dan de leden van den Hoogen Raad. De keuze van hen, die voor een benoeming bij den Hoogen Raad in aanmerking komen, wordt daardoor bemoeilijkt. Het is van groot belang, dat ons hoogste rechtscollege de bekwaamste juristen — ook onder de hoogleeraren — tot zich kan trekken. Volgens het wetsvoorstel zal een raadsheer bij den Hoogen Raad een traktement ontvangen van f 8500. Een hoogleeraar aan de universiteit te Amsterdam ontvangt nog steeds f 10 000.

Toen de salarissen bij de gerechtshoven op ongeveer de helft stonden van de tegenwoordige hoogte, bedroeg het verschil in bezoldiging tusschen een raadsheer bij den Hoogen Raad en een raadsheer bij een gerechtshof f 1000; thans is het, voor zooveel de gerechtshoven te Amsterdam en te 's Gravenhage betreft, f 500. Deze fout moet worden hersteld en dat kan bij deze gelegenheid geschieden door de traktementen van de leden van den Hoogen Raad niet te verminderen. Dan ontstaat een betere verhouding, al is zij volgens de hier aan het woord zijnde leden ook dan nog niet, zooals zij behoort te zijn en zooals zij vroeger was. De kosten hiervan zouden voor den Staat betrekkelijk gering zijn. De groote verbetering, die hiervan verwacht moet worden, is het offer ten volle waard.

In aansluiting aan hetgeen onder de algemeene beschouwingen is opgemerkt, kwamen sommige leden op tegen de vermindering van de salarissen der griffiers van de gerechtshoven te 's Hertogenbosch, Arnhem en Leeuwarden met f 600, waardoor het traktement van deze ambtenaren wordt gebracht op f 5400, in tegenstelling tot hun collega's bij de gerechtshoven te Amsterdam en te 's Gravenhage, die op f 6000 zullen komen. Behalve de bezwaren van algemeenen aard, die hierboven tegen deze sterke verlaging werden aangevoerd, geldt daartegen voor de hierbedoelde functionarissen nog het argument, dat de bezoldiging van de griffiers der gerechtshoven bij de salarisveranderingen, die in de laatste jaren hebben plaats gehad, naar verhouding reeds sterker is gedaald dan die der overige leden van de rechterlijke macht. Werden de griffiers der gerechtshoven, toen in 1910 de emolumenten voor deze ambtenaren werden afgeschaft, aanvankelijk in salaris gelijkgesteld met de rechters en substituut-officiëren bij de rechtbank ter plaatse, thans staan zij bij die functionarissen reeds f 500 ten achter. Het geldt hier ambtenaren, die, in tegenstelling b.v. met de griffiers bij sommige rechtbanken, die als secretaris der Kamer van Toezicht over de notarissen en candidaat-notarissen fungeeren, geen andere inkomsten genieten en voor wie, in verband met hun leeftijd, weinig kans op promotie bestaat.

Eenige leden bepleitten het denkbeeld een toelage toe te kennen aan rechters van instructie in strafzaken, die in den regel met zeer veel werk zijn belast.

Aldus vastgesteld 28 November 1924.

DECKERS.
BEUMER.
WINTERMANS.
VAN DIJK.
HERMANS.

221. 5.

MEMORIE VAN ANTWOORD.

(Ingezonden bij brief van 5 December 1924.)

Algemeene beschouwingen.

Voor de beantwoording van de opmerkingen van algemeenen aard, die, ofschoon mede betrekking hebbend op dit wetsontwerp, in het Voorloopig Verslag in zake het wetsontwerp betreffende de wedden van den voorzitter en de leden der Algemeene Rekenkamer zijn opgenomen, moge verwezen worden naar de Memorie van Antwoord op dat Voorloopig Verslag.

Door verscheidene leden, die blijkbaar de gegrondheid van de in het algemeen toegepaste salarisverlaging kunnen erkennen, wordt ten aanzien van de rechterlijke macht een uitzondering noodig geoordeeld. De bezoldiging zou reeds nu te laag zijn, zoodat verdere vermindering niet toelaatbaar zou kunnen worden geacht.

Men moet deze bedenking uit den aard der zaak in een bepaald kader zien. De vraag toch kan niet zijn, hoe in het afgetrokkene over de wedden is te oordeelen, doch alleen, of in het geheel der bezoldiging van het Rijkspersoneel de wedden der rechterlijke macht voor het tegenwoordige een te lage plaats innemen. Dit nu meent de ondergeteekende te mogen ontkennen. Integendeel, hij is van oordeel, — een oordeel, waaraan hij reeds eerder uitdrukking heeft gegeven — dat betrekkelijkerwijs de positie van de rechterlijke macht niet ongunstig is. Daartoe heeft medegewerkt, dat de in den oorlogstijd in het algemeen tot stand gebrachte salarisverhoogingen bij de rechterlijke macht werden toegepast ten aanzien van wedden, die juist kort voor den oorlog, in 1910, op peil waren gebracht, zoodat deze wedden niet, gelijk in andere gevallen, destijds op zich zelf te laag moesten worden geacht. En terwijl overigens bij de bepaling der wedden in het tot dusverre geldende Bezoldigingsbesluit een wedde van f 9000 maximum is geweest, waarboven slechts zeer enkele Staatsdienaren uitkwamen, is aan die grens voor de rechterlijke macht niet zoo sterk vastgehouden en hebben daarom de hoogere salarissen bij de rechterlijke macht niet in die mate van de nivelleeringstendenz te lijden gehad als wel bij andere takken van dienst het geval is geweest. Bovendien is de laatstelijk in 1920 tot stand gebrachte voorziening in een ruimen geest opgevat. Vergelijkt men dan ook b.v. de wedden van de rechters in onze groote steden met die van de overige Staatsdienaren daar ter plaatse, dan kan de conclusie geen andere zijn, dan dat, relatief genomen, de rechterlijke macht allerminst heeft te klagen.

Met het vorenstaande voor oogen zal het duidelijk zijn, dat er geen sprake van kon zijn de rechterlijke macht bij de thans noodzakelijke wedden-verlaging buiten geding te laten. Echter is — zooals reeds door andere leden is opgemerkt — ook met betrekking tot de rechterlijke macht met groote omzichtigheid gehandeld. In die mate zelfs, dat de thans voorgestelde voorziening tegenover de voorloopige regeling, die bij de wet van 1 Mei j.l. (*Staatsblad* n°. 218) is getroffen en bij ontstentenis van de thans aanhangig gemaakte voorziening van kracht zou blijven, in totaal een verhooging beteekent.

Nadere wijziging wet van 5 Juli 1910 (*Stbl.* n°. 181), tot regeling van de samenstelling hoogen raad, enz.

Die nadere uitwerking van de verlaging vindt nu echter bij vele leden juist bezwaar. De ondergeteekende veroorlooft zich te dien aanzien allereerst op te merken, dat bij de beoordeeling van de voorgestelde regeling wellicht te weinig aandacht is gegeven aan het feit, dat in het ontwerp onaangetast is gelaten de thans geldende bepaling, waarbij aan de substituutgriffiers van de rechtbanken en de kantongerechten, de griffiers van de kantongerechten 1e klasse E, 2e en 3e klasse en de ambtenaren van het Openbaar Ministerie bij de kantongerechten een vijftal periodieke verhoogingen van in totaal f 1000 zijn toegekend. Neemt men dit in aanmerking en vergelijkt men in verband daarmee de verlagingen naar de maxima, dan treft men als sterkste verlaging die van de griffiers van de kantongerechten 3e klasse van f 3500 op f 3100, alzoo met 11½ pct. Daarbij overwege men dan, dat reeds thans een aftrek van 10 pct. geldt en bovendien, dat in het ontwerp een overgangsbepaling is opgenomen, ingevolge welke, aanvankelijk voor 1925, voor de gehuwden de verlaging tot 10 pct. blijft beperkt.

Met het vorenstaande voor oogen kan men alleen zeggen, dat bij de voorgestelde verlaging een matige degressie is toegepast. Dit is intusschen geschied als gevolg van de in het algemeen bij de salarisverlaging voor het Rijkspersoneel aangevaarde gedragslijn, dat met het oog op de omstandigheid, dat destijds de wedden niet evenredig zijn verhoogd, thans bij de verlaging een gelijke aftrek onjuist zou zijn. Voor de nadere bespreking van dit beginsel van algemeene strekking moge verwezen worden naar de Memorie van Antwoord in zake het wetsontwerp betreffende de wedden van den voorzitter en de leden der Algemeene Rekenkamer. Hier ter plaatse is alleen aan de orde, — en zoo wordt door de aan het woord zijnde leden de quaestie blijkbaar toch ook gezien — of voor de rechterlijke macht de toepassing van dit beginsel achterwege moet blijven. Dit nu vindt in het Voorloopig Verslag verdediging uit hoofde van het feit, dat de rechterlijke macht zou bestaan uit personen van gelijke opleiding, wier werkring wat gewicht en verantwoordelijkheid betreft, in het algemeen op één lijn is te stellen.

De ondergeteekende zou meenen, dat deze stelling in redelijkheid niet is vol te houden. Op gelijkheid in opleiding kan kwalijk een gelijkheid in bezoldiging worden gebaseerd. En wat het gewicht en de verantwoordelijkheid van de verschillende functies betreft, ook al zou deze uitspraak alleen bedoeld zijn voor de leden der rechterlijke macht met rechtspraak belast, dan spreekt hier toch een onderschatting van het verschil in werkzaamheid bij de verschillende rechterlijke colleges, waarin de ondergeteekende deze leden niet kan volgen.

Overigens is in het Voorloopig Verslag al te groote beteekenis gehecht aan de grens van f 6000. Die grens is slechts genoemd, omdat de normen van het nieuwe Bezoldigingsbesluit niet verder gaan dan de ambten, die tot dusverre met dat bedrag waren bezoldigd. Eén bijzondere beteekenis heeft daarom dit cijfer niet; de algemeene strekking der regeling, geldende zoowel voor de wedden boven als beneden f 6000, is een degressief percentage van verlaging. Neemt men dan ook de zaken concreet, dan ziet men, dat de verhouding van de bezoldiging van hen, wier wedde f 6000 bedraagt, tot die van hen, wier wedde even daarboven gaat, in de nieuwe regeling niet sterk afwijkt van de bestaande. Zij is altijd nog gunstiger, dan zij in 1914 was, toen het verschil van een rechter in een rechtbank 1ste en 2de klasse in minimum 20 pct. en maximum 12½ pct. bedroeg, terwijl thans het verschil doorgaand — de periodieke verhoogingen zijn vervallen — 11 pct. zal bedragen. Er is dan ook geen reden de regeling voor hen, wier wedde f 6000 bedraagt, zeer hard te noemen. Ook zij hebben het voordeel — men vergelijke slechts de op hun bezoldiging toegepaste vermindering met die van de lagere bezoldigingen — dat de verlaging degressief is gehouden. En het voorstel is voor hen niet meer dan een bevestiging van den maatregel, die te hunnen aanzien reeds vanaf 1 October j.l. is getroffen.

De leden, hier aan het woord, schijnen echter hun verzet

minder te gronden op de voorgestelde voorziening als zoodanig, dan wel op de overweging, dat de geheele onderscheiding van rechtbanken in 1ste en 2de klasse naar hun oordeel te verwerpen is. De ondergeteekende moge daartegenover opmerken, dat hij gemeend heeft bij het onderhavige wetsontwerp niet verder te moeten gaan, dan op de wedden van de rechterlijke macht een verlaging toe te passen naar de beginselen, die voor de salarisherziening in het algemeen hebben gegolden, doch overigens de tegenwoordige organisatie te moeten aanvaarden. Daarom ligt voor hem een bespreking van de vraag, of de onderscheiding in rechtbanken 1ste en 2de klasse moet worden gehandhaafd, buiten het kader van dit ontwerp. Slechts moge hij tweërlei opmerken, in de eerste plaats, dat een verwijzing naar bepaalde rechtbanken reeds daarom niet kan afdoen, omdat zij niet de onderscheiding zelve, doch slechts de toepassing raakt en in de tweede plaats, dat de onderscheiding niet uitsluitend is gebaseerd op het verschil in belangrijkheid der rechtbanken, doch daarin evenzeer is verwerkt het onderlinge verschil, hetwelk voor de ambtenaren in het algemeen door het stelsel van den standplaatsaftrek tot uitdrukking is gebracht, welke standplaatsaftrek dan ook bij de rechterlijke macht niet is toegepast. Overigens staat de vraag, of voor herziening der classificatie van bepaalde rechtbanken reden kan zijn, op zichzelf; zooals, naar de opmerking in de Memorie van Toelichting, de aanneming van het wetsontwerp betreffende vermindering van het aantal kantongerechten tot herziening van de classificatie der kantongerechten moet leiden, zoo kunnen ook verschuivingen in feitelijke verhoudingen, welke in den loop der jaren zich hebben voltrokken, tot nadere overweging van de classificatie der rechtbanken moeten leiden.

Dat echter de bezoldiging van f 5400 voor een rechter in een rechtbank 2de-klasse onder de tegenwoordige omstandigheden absoluut te laag zou zijn, kan de ondergeteekende alleen in dezen zin beamen, dat absoluut gesproken, de bezoldiging niet dan bescheiden kan worden genoemd. Bezie men de zaak echter in het kader van het geheel der bezoldigingen, dan ontvalt aan de bewering, dat de bezoldiging eene voor „aankomende krachten” en niet „een volwaardige belooning” zou zijn, alle grond. Integendeel, wat hier als fixum wordt gegeven, is, in verband met het achterwege blijven van een standplaatsaftrek, nog 4 % hooger dan aan tal van ambten, waarvoor een wetenschappelijke opleiding wordt vereischt, als een eerst na 18 jaren te bereiken maximum wordt toegekend. Neemt men voorts in aanmerking, dat tot op 1910 de jaarwedde van den rechter in een rechtbank 2e klasse slechts f 2500 bedroeg, dan is het thans voorgestelde cijfer toch aanmerkelijk hooger.

Ook de bezwaren tegen de bezoldiging van het lager rechterlijk personeel moeten in het juiste licht worden gezien. Ook hier toch is de vraag weder niet, welk oordeel men over de voorgestelde wedden, op zich zelf genomen, heeft, doch of in verhouding tot de bezoldigingen in het algemeen het juiste cijfer is gegrepen. Het Bezoldigingsbesluit 1925, hetwelk nog onlangs een punt van uitvoerige gedachtenwisseling in de Tweede Kamer heeft gevormd, moet als uitgangspunt worden genomen, wil men eenigermate op vaste gegevens werken en niet tegenover de overige Staatsdienaren een ernstige onbillijkheid begaan.

In dat licht bezien kan op de voorgestelde bedragen geen aanmerking vallen. Men overwege in dit verband, dat, zooals reeds hierboven werd opgemerkt, voor de lagere functionarissen de in het ontwerp opgenomen cijfers minima zijn, waarboven vijf periodieke verhoogingen van telkens f 200 worden genoten. In gunstige afwijking van wat voor verschillende overeenkomstige categorieën van andere rijksambtenaren is geschied, zijn daarbij de termijnen van de periodieke verhoogingen niet verlengd, doch is de opklimming intact gelaten. Neemt men nu b.v. den ambtenaar van het openbaar ministerie bij de kantongerechten, die in het Verslag wordt genoemd, dan ziet men, dat vergeleken bij de geldende regeling zijn ver-

Nadere wijziging wet van 5 Juli 1910 (*Stbl.* n°. 181), tot regeling van de samenstelling hoogen raad, enz.

houding tot commiezen en hoofdcommiezen allerm minst ten ongunste is gewijzigd. Vóór 1 Mei j.l. toch was de verhouding: commies f 2800—3800 in 10 jaar, ambtenaar f 3500—4500 in 10 jaar, hoofdcommies f 4000—5000 in 10 jaar; nu wordt zij: commies f 2400—3400 in 14 jaar, ambtenaar f 3500—4500 in 10 jaar, hoofdcommies f 3400—4400 in 10 jaar. Het voordeel is dus aan den kant van den ambtenaar bij het Openbaar Ministerie. Een vergelijking ten aanzien van de mede in het Voorloopig Verslag genoemde substituut-griffiers in de rechtbanken 2de klasse leidt tot hetzelfde resultaat; de commiezen verliezen op een lagere wedde hetzelfde bedrag (f 400) als deze functionarissen op een hoogere wedde, terwijl bovendien de commiezen het nadeel hebben van de verlenging der schalen. In tweërlei opzicht zijn de substituut-griffiers dus in het voordeel.

De gelijkstelling van de rechtbank en het gerechtshof te 's-Gravenhage met de overeenkomstige colleges van Amsterdam en Rotterdam is bij de algemeene herziening, die in 1918 heeft plaats gevonden, overeenkomstig de voorstellen, gedaan door de Commissie-Stork, aanvaard en in 1920 gehandhaafd. Daarop terug te komen en de rechtbank en het gerechtshof te 's-Gravenhage terug te brengen tot het peil van de overige rechtbanken 1ste klasse komt, — ook al zou zulks om het financieel gevolg onder de tegenwoordige omstandigheden aantrekkelijk zijn — den ondergeteekende toch niet gewettigd voor. Men moet daarbij trouwens niet uitsluitend op het verschil in levensstandaard aangaan, doch ook het verschil in werkzaamheid in acht nemen. En nu is nog weder bij de behandeling onlangs van hoofdstuk IV van de Staatsbegroting voor 1925 sterk geklaagd over de overbelasting, waaronder de rechtbank te 's-Gravenhage gebukt gaat. Dit te beantwoorden met een extra-verlaging komt den ondergeteekende niet dienstig voor. Men geve zich bovendien rekenschap van de bijzondere positie, die de colleges te 's-Gravenhage innemen en welke in toenemende mate den arbeid in die colleges verzwaart, dat n.l. de rechtbank te 's-Gravenhage in eersten aanleg en het Hof aldaar in hooger beroep het forum is, waarvoor bij uitsluiting de Staat kan worden gedagvaard.

De vraag, of de korting op de wedden van eertijds f 6000 niet tot f 500 ware te beperken, vindt in het vorenstaande reeds hare beantwoording. Ofschoon op zichzelf een bedrag van f 100 meer of minder uiteraard niet van doorslaande betekenis is — dit geldt overigens zoowel voor het vragen als voor het afwijzen — zoo zou toch de verhouding tot de overeenkomstige functiën in het Bezoldigingsbesluit door de gewenschte tegemoetkoming worden verbroken.

Artikel I.

De wedde van den raadsheer in den Hoogen Raad is thans gelijk aan die van een hoogleeraar aan een Rijksuniversiteit en een secretaris-generaal aan een Departement van Algemeen Bestuur. Een vergelijking met de wedde van een hoogleeraar aan de gemeentelijke universiteit te Amsterdam levert ongetwijfeld een minder bevredigend resultaat, doch dit is een bezwaar, hetwelk voor alle wedden van Rijksambtenaren wordt gevoeld en hetwelk uiteraard niet voor één categorie kan worden weggenomen.

Intusschen kan de ondergeteekende toegeven, dat in het geheel van de verhoudingen van de salarissen voor de rechterlijke macht de raadsheeren van den Hoogen Raad inderdaad niet de juiste plaats innemen. Die raadsheer toch, die vroeger f 500 uitging boven en later gelijk stond met den vice-president van het Hof te Amsterdam, terwijl hij eerst f 1000 en daarna f 500 meer genoot dan de vice-president van het Hof te

's-Gravenhage, staat thans f 500 beneden evenbedoelde functionarissen, gelijk ook beneden de presidenten der arrondissements-rechtbanken te Amsterdam, Rotterdam en 's-Gravenhage, boven wie hij vroeger steeds is uitgegaan. Een en ander is het gevolg daarvan, dat de consequentie van ten aanzien van de overige leden van de rechterlijke macht bij de opvolgende herzieningen aangebrachte wijzigingen voor de leden van den Hoogen Raad niet voldoende in het oog is gehouden. Uit hoofde van het vorenstaande is de ondergeteekende, hoezeer hij in het algemeen bij de onderhavige herziening aan de bestaande verhoudingen heeft vastgehouden, te rade geworden, dat, in aanmerking genomen ook het groote belang om voor ons hoogste rechtscollege de recruiteering zoo gunstig mogelijk te stellen, de wedden van de raadsheeren in — en daarmede ook van de advocaten-generaal bij — den Hoogen Raad op f 9000 dienen te worden gehandhaafd. Hun wedde zal aldus aan die van den vice-president bij het Hof te Amsterdam en den Haag en van den president bij de rechtbanken te Amsterdam, Rotterdam en 's-Gravenhage gelijk worden, terwijl ook de verhouding tot de leden van rechtbank en Hof — onderscheidenlijk f 7000, f 8000 en f 9000 — de juiste wordt. Dienovereenkomstig is het ontwerp gewijzigd. Ook aldus blijft de verhooging sinds 1914 tot 38 pct. beperkt.

Voor de vermindering van de salarissen der griffiers bij de gerechtshoven te 's-Hertogenbosch, Arnhem en Leeuwarden — een vermindering, die voor deze functionarissen neerkomt op een handhaving van de korting van 10 pct., zooals die thans reeds geldt — zal de ondergeteekende mogen verwijzen naar hetgeen terzake onder de Algemeene Beschouwingen is opgenomen. Toegegeven kan worden, dat deze functionarissen niet in die mate in de algemeene verhooging hebben gedeeld als met name de leden der rechterlijke macht met rechtspraak belast, doch dit is destijds weloverwogen geschied uit aanmerking dat de bestaande verhouding van de griffiers tot de rechtsprekende magistraten niet juist kon worden geacht. Daarop voor de in het Verslag genoemde griffiers terug te komen komt den ondergeteekende niet juist voor. Zulks zou trouwens verstrekkende consequenties hebben, omdat een wijziging ten deze voor de griffiers ook in de andere colleges zou moeten doorwerken.

Een speciale bezoldiging voor de leden van de Rechtbank, met een bijzondere taak belast, komt den ondergeteekende, althans voor het tegenwoordige, niet gewettigd voor.

De Minister van Justitie,
HEEMSKERK.

221. 6.

NOTA VAN WIJZIGING.

(Ingezonden bij brief van 5 December 1924.)

In het bij **artikel I** voorgestelde nieuwe artikel 1 van de wet van 5 Juli 1910 (*Staatsblad* n°. 181), wordt in plaats van f 8500 telkens gelezen f 9000.